

A M B

LITERATUUR OVER TIN

H.B. van WIJK

De Nederlandse Tinbibliotheek bestaat. Er is zelfs op 29 april jl. een stichting van die naam opgericht, die de bibliotheek in eigendom heeft. Bestuursleden zijn ondergetekende, bibliothecaris/voorzitter, J.E. Wustenhoff, secretaris en A.A. Kooijman, penningmeester.

De bibliotheek heeft al een kleine collectie boeken en andere publikaties over tin, tot nu toe allemaal geschonken. De TinVereniging stelt een aankoopbudget beschikbaar voor verdere uitbreiding. Wij hopen echter dat die uitbereiding voornamelijk komt door schenkingen bij leven of bij overlijden. Voor deze laatste - legaten - kunt u voor deskundig advies terecht bij ons bestuurslid Mr. L.J. Begheijn, die notaris is.

Om onze middelen (geld en boeken) zo efficiënt mogelijk te benutten zullen dubbele exemplaren worden verkocht, vanzelfsprekend met een goed oog voor zaken met een bijzondere waarde, bijv. historisch of emotioneel. U kunt uw boeken bij onze bijeenkomsten kwijt bij één van de bestuursleden.

Er is overleg gevoerd met de bibliotheek van het Amsterdams Historisch Museum. Wij zullen de gelegenheid krijgen onze publikaties daar onder te brengen. Dat gebeurt door middel van een bruikleen. Het voordeel van deze bibliotheek is dat raadpleging mogelijk is in een voor het publiek opengestelde ruimte. Voor een kleine handbibliotheek kan dit zonder afspraak, de boeken daarvan kunt u zelf van de plank halen. Voor de rest dient u van te voren te bellen. Zodra één en ander geëffectueerd, ontvangt u nadere gegevens.

Nu nog iets over de feilbaarheid van het geheugen. Ik vond op een boekenmarkt in een doos varia in een overdruk uit Berichten van de Rijksdienst voor het oudheidkundig bodemonderzoek (R.O.B. Jaargang 12-13, 1962-1963) een artikel van C. Hoek over Kastelen binnen de hoge heerlijkheid Putten. Ik kocht het omdat daarin de vondst van een prachtige tinnen schotel wordt besproken, met twee goede foto's. Had ik zoiets in Dubbe gezien? Ja, op bladzijde 95 staat deze schotel van kasteel Valckestein ook afgebeeld en hij wordt vermeld op bladzijde 218. In een noot verwijst Dubbe naar de R.O.B.-publicatie, Noot?

Stond in de R.O.B.-publicatie een noot? Ja, A. van der Poest Clement, Valckestein, Rotterdamsch Jaarboekje 1938. Maar wacht even, dat heb ik toch, daar staat het bekende artikel van Murray, over Rotterdamse tinnegieters, ook in. Opeens bleek ik heel veel documentatie over dit voormalig kasteel, vlak bij mijn woonhuis, te bezitten. Toen ik tenslotte in een bestuursvergadering van de TinVereniging vertelde dat ik hierover iets wilde schrijven zei Wustenhoff: dat artikel uit de R.O.B.-publicatie heb je ook al in kopie gestuurd. En inderdaad, het zat al tussen de bundel tijdschrift-artikelen, waarvan binnenkort de bibliografie beschikbaar komt.

Het saldo van dit alles was het genoegen van de vondsten en een lesje in bescheidenheid over de werking van mijn geheugen.

Wie de schotel wil zien: hij wordt tentoongesteld in het hernieuwde De Dubbelde Palmboom, de dependance van het Rotterdams Historisch Museum te Delfshaven.

TINLITERATUUR
H.B. VAN WIJK

In de laatste ledenbijeenkomst hebben zich twee 'literaire' zaken voorgedaan

Met mevrouw N. Klaversma, hoofd van de bibliotheek van het Amsterdams Historisch Museum werd een bruikleenovereenkomst gesloten. Deze bibliotheek zal tinliteratuur van de door de Nederlandse TinVereniging opgerichte Stichting Nederlandse Tinbibliotheek in bruikleen krijgen en aan het publiek ter inzage geven op de voor de bibliotheek gebruikelijke tijden en voorwaarden.

Het bestuur is verheugd dat op deze wijze de leden (en ook derden) deze vakliteratuur kunnen raadplegen.

De bibliotheek is open van maandag t/m vrijdag, 's middags van 13.00 tot 17.00 uur en voorts op afspraak.

Daarnaast werd bericht dat de bibliografie van de Nederlandse tinliteratuur is gereedgekomen en voor Fl. 5,00 kan worden aangeschaft. De bibliografie omvat 316 titels. Ongeveer 250 daarvan hebben betrekking op tijdschrift- en andere korte artikelen. Deze artikelen zijn in copie-vorm beschikbaar in een beperkte oplage voor Fl. 235,00. Eén en ander is het werk van een klein aantal leden die deze taak aanvankelijk met enthousiasme en vervolgens met hun uithoudingsvermogen hebben verricht.

* * * * *

Eén van de vragen waarvoor de samenstellers van de bibliografie zich gesteld zagen was die van de afbakening van het onderwerp. Nu is er enige tijd geleden al een bibliografie van Belgische tinliteratuur (+ bundel) verschenen, dus dat scheelt. Daarnaast is er op het gebied van insignes en daaraan annexe devotionalia weinig opgenomen omdat dit terrein op zich zeer omvattend is en het wellicht nog eens tot een eigen bibliografie zal brengen.

Maar er zijn ook andere deelgebieden, varia of miscellanea, hoe je 't maar noemen wilt. Tinnen soldaatjes, etc. nauwelijks behandeld. Metallurgie en tinwinning, spaarzaam genoemd. Tinbewerking als hobby en gildewezen idem.

Artikelen in bladen van onze zusterverenigingen in het Verenigd Koninkrijk, België en de Verenigde Staten zijn niet geëxcerpeerd, hoewel die de kern van onze interesse betreffen. Dit is een heidens werk, waar aan overigens door de betreffende verenigingen zelf wel het één en ander is gedaan.

Hetzelfde geldt voor verspreide referenties (denk aan catalogi voor algemene veilingen, collecties en tentoonstellingen, aan boeken, agenda's en kalenders over antiek en algemene kunstnijverheid etc.).

The Pewter Collectors Club of America koestert al enige jaren de ambitie een totaal bibliografie te laten verschijnen. Ik heb hen van enig materiaal voorzien. Als ik echter kijk naar wat nog rest (Engeland, Duitsland, Frankrijk, Scandinavië, Oost-Europa) dan zal het nog even blijven bij een weliswaar omvangrijk, maar in geen geval een totaaloverzicht.

De Tinboerier
Jrg 6, nr 1, juni 1998

LITERATUUR OVER TIN H.B. van WIJK

De laatst gehouden tintentoonstelling was vorig jaar zomer in Brescia, Italië: 'Il Peltro Antico, Peltri sei-ottocenteschi tra l'Europa e la Repubblica Veneta'. Ingenaaid, A-4 formaat, 135 pag., 101 catalogusnummers afgebeeld in een goede kleurkwaliteit.

Inleidingen over tin in Europa, tin in Venetië, een opsomming van gieters, hun merken en enige documentatie over het gildewezen. Voorts een bibliografie waaruit blijkt dat Italiaanse literatuur over tin als zodanig vrijwel niet bestaat.

Buiten Noord-Italië is er kennelijk geen georganiseerd gildewezen geweest.

Ik zou dat wellicht nauwkeuriger kunnen zeggen als ik het Italiaans van de catalogus zou kunnen lezen, maar ik moet me behelpen met de herkomst van de afgebeelde voorwerpen en de plaatsnamen van de tingieters. Ik leid het ook af uit het - naar mijn weten - ontbreken van tinliteratuur, waarin tin uit andere delen van Italië wordt behandeld. Ik heb wel van Ludwig Mory: 'Il Peltro in Europa' maar het enige Italiaanse daaraan is, dat het uit het Duits in het Italiaans is vertaald. En zo is het ook met Nada Boschian: 'Il Peltro'.

Tenslotte is er van S. Danesi e G. Vianello: 'Magia del Peltro' (1971) en ook zij noemen van Italië het Noorden (de stadstaat Venetië bestreek een zeer groot deel van Noord-Italië in de 500 jaar Serenissima - 1297 - 1797). Maar zij behandelen ook tin uit de Romeinse tijd en we weten van bodemvondsten dat tin bij de Romeinen zeer gekend was (zij importeerden tin uit Cornwall, een gebied met vele mijnen waarvan de laatste dit jaar is gesloten).

Voor het ontbreken van ander Italiaans tin is waarschijnlijk dezelfde verklaring te geven als voor het ontbreken van Spaans tin, nl. de afwezigheid van een georganiseerd gildewezen. Weliswaar is zo'n organisatie geen garantie voor kwaliteit en betrouwbaarheid - laat staan voor de stelselmatigheid die we zo graag willen afleiden uit merken - maar zonder zo'n organisatie is er kennelijk helemaal geen voedingsbodem voor overleveringen die goed toegeschreven kunnen worden.

En dat is natuurlijk jammer voor de verzamelaar van vandaag. Waarom die gilden niet bestonden is niet bekend, het meest voor de hand ligt dat er geen gieters waren en dat weer, omdat er geen vraag naar hun produkten was.

In de Nederlanden komen wel gieters voor met Italiaanse namen. Zij emigreerden naar het Noorden, omdat er in Italië kennelijk geen werk voor hen was. (In het Zakkendragershuisje is nu een allochtone gieter die daar als assistent is begonnen - zo komen dus de verhaaltjes in de wereld).

Van Barcelona is bekend dat aan tingieters een ordonnantie werd geweigerd, vermoedelijk omdat de overheid gilden als bedreigende organisaties zag.

We moeten het maar doen met wat we hebben en blij zijn dat er voor ons verzamelonderwerp toch nog zoveel belangstelling bestaat dat er zo nu en dan weer nieuwe, interessante literatuur verschijnt.

Literatuur over tin

H.B. van Wijk

Tijdens de Amsterdamse antiekbeurs PAN 1998 werd het nieuwe boek van standhouder J.F.H.H. Beekhuizen 'De schoonheid van het oude Tin' gepresenteerd.

In 1969 vestigde Jan Beekhuizen, onze voorzitter, zich in de Nieuwe Spiegelstraat in Amsterdam om in de voetsporen van zijn inmiddels overleden vader te treden als antiekhandelaar en inmiddels makelaar en beëdigd taxateur 'antiek tin'.

Het nu verschenen boek bracht hij uit ter gelegenheid van het 30-jarige jubileum van zijn zaak. Op 10 september 1979, aldus de titelpagina, gaf hij ter viering van het 10-jarig jubileum van 'Het Kabinet' ook een tinkatalogus uit: 'Tin uit Europese landen van de 15e tot en met het midden van de 19e eeuw'.

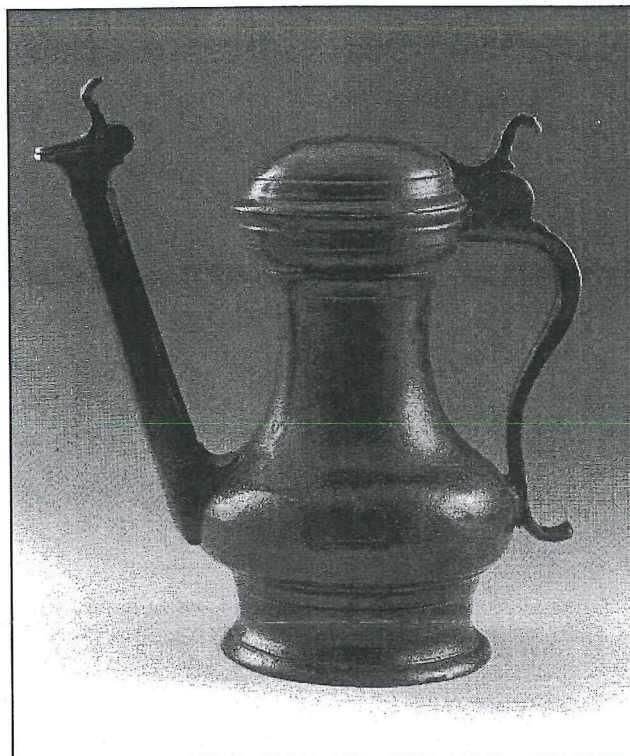
Toen had hij ook een tentoonstelling van de in de catalogus afgebeelde objecten, die -evenals nu-voorwerpen omvatte die door zijn bemiddeling bij hun eigenaren terecht waren gekomen, maar daarnaast ook uit een privé-verzameling. De reden dat dit keer geen tentoonstelling is georganiseerd zal wel zijn, dat onze voorzitter de NTV niet voor de voeten wil lopen bij het organiseren van onze tentoonstelling.

Verzamelaars hebben zo hun eigen bijzondere belangstelling en dat is bij tinverzamelaars niet anders. Misschien is het te sterk gezegd dat zij soms met afschuw naar het specialisme van een andere tinliefhebber kijken maar dan toch in ieder geval wel met desinteresse. Een handelaar moet alle smaken kunnen bedienen en mag zich -om den brode- niet tot zijn eigen voorkeuren beperken.

Nu is Jan weliswaar zelf geen verzamelaar, zoals de heer B. Dubbe in het voorwoord van het nieuwe boek vermeldt, maar dat houdt niet in -durf ik wel te stellen- dat hij niet zijn eigen favorieten heeft.

Het nieuwe boek telt 206 bladzijden en 277 afbeeldingen in zwart wit. Bovendien zijn 22 objecten in kleur afgedrukt. De grootte van de afbeeldingen is goed en de kwaliteit van het fotowerk is voortreffelijk. Het boek begint met een beknopte algemene bespreking, waarin ook een aantal basisbegrippen over dit onderwerp worden toegelicht. Dan volgt een hoofdstuk

*De Sinkoerier
Jrg 6, nr 2, dec 1998*

Eén van de afbeeldingen die in het boek zowel in kleur als in zwart-wit afgebeeld is.

bodemvondsten en vervolgens per land 'overlevingstin' (dit is tin wat niet via de bodem weer tot ons is gekomen). Voor de besproken voorwerpen wordt de grens oostelijk gevormd door Noorwegen, Duitsland, Oostenrijk en Italië. Er bestaat natuurlijk ook tin uit oostelijker landen en uit Amerika (de V.S., Brazilië), maar dat is of niet verhandeld door de auteur, of geen plaats waardig bevonden.

Dit boek zal een klassieker worden door zijn brede, deskundige behandeling van het onderwerp en de uitgebreide gegevens achterin: literatuur- en merkverwijzingen, een literatuurlijst en voorts registers op personen, zaken en steden. De literatuurlijst vermeldt niet dat reeds enige jaren een collectorsitem van J. Beekhuizen is uitgekomen in de vorm van een verkoopcatalogus: 'Tin kan ook betaalbaar zijn'. Bewaren!

Onder degenen die waren uitgenodigd bij de presentatie van het boek waren veel bruikleengevers. Zij ontvingen een gebonden exemplaar, dat niet in de handel wordt uitgebracht en zij zullen daar stellig zuinig op zijn. Degenen die de Engelse versie verkiezen zullen nog tot komend voorjaar moeten wachten.